

Tuloksellisuustarkastus

Tarkastuskertomus 7/2020 Työvoimapalvelujen tarjonta ja uudistukset 2015–2019

Yhteenveto kertomusluonnoksen lausunnoista

Valtiontalouden tarkastusvirasto on saanut viitekohdassa mainitun tarkastuskertomuksen luonnoksesta palautetta seuraavasti:

- työ- ja elinkeinoministeriö, 24.4.2020
- Keski-Suomen TE-toimisto, 7.5.2020.

Lausunnonantajilla on ollut tilaisuus

- lausua näkemyksensä tarkastuskertomusluonnoksessa esitetyistä tarkastusviraston kannanotoista sekä
- esittää kertomusluonnoksen tekstiin korjaus- ja täsmennysehdotuksia.

Ennen lopullisen tarkastuskertomuksen antamista tarkastusvirasto on kertomusta viimeisteltäessä ottanut huomioon palautteen seuraavasti:

1 Lausunnonantajien näkemykset kannanotoista

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) pitää tarkastuskertomusluonnoksen toteutustapaa hyvänä ja tuloksia suurimmaksi osaksi oikeansuuntaisina. TEM esittää lausunnossaan seuraavat huomiot:

1. Tarkastuskertomuksessa olisi syytä tuoda esiin määräaikaishaastatteluiden lisäämisen välilliset vaikutukset mm. aktivointiasteen kehitykseen ja rekisteriyöttömyyteen.
2. Tarkastuksessa olisi ollut hyvä suhteuttaa TE-toimistojen resursseja ja henkilötyövuosimääriä aluekohtaisiin työttömien tai aktiivitoimenpiteissä olevien työnhakijoiden määrään.
3. On olemassa tutkimuksiin ja selvityksiin perustuvia viitteitä siitä, että alueellisten työllisyyskokeilujen aikana havaittu pitkäaikaistyöttömyyden lasku on pääsääntöisesti ollut kytköksissä työnhakijoiden siirtymiseen aktiivitoimenpiteiden piiriin tai työvoiman ulkopuolelle. On hyvä tuoda esiin, että ensisijaisesti vähäisemmän vaikuttavuuden palveluiden kuten kuntouttavan työtoiminnan käyttö kasvoi kokeilujen aikana suuresti. Vaikka tarkastuskertomusluonnoksen tekstissä mainitaan, että varmuutta siitä, johtuiko kokeilujen aikainen työttömyyden lasku palveluihin osallistumisesta vai työllistymisestä, tuodaan johtopäätöksissä kuitenkin esiin, että kokeiluilla onnistuttiin vähentämään työttömyyttä. Tässä kohtaa tulisi ensisijaisesti puhua rekisteriyöttömyydestä. Lisäksi työllisyyskokeilujen tulosten osalta on TEM:n mukaan huomioitava myös kuntien kokeilujen ylläpitoon laittamat resurssit, jotka olivat mm. Pirkanmaan alueella hyvin suuria.
4. Tarkastuksen johtopäätöksissä esitetään, että TE-hallinnon tulisi tuottaa nykyistä enemmän luotettavia työvoimapalveluiden vaikuttavuusarviointoja. Suurin osa tarkastuksessa käsitellyistä tutkimuksista on kuitenkin toteutettu VN-TEAS-rahalla ministeriön omien tutkimusmäärärahojen vähäisyyden takia. Lisäksi TEM:n mukaan on huomioitava, että myös TEM:n alainen aluehallinto on tuottanut omia erillisarviointojaan omien TE-palvelujensa vaikuttavuudesta.

Edellä luetellut asiat ovat olleet mukana jo tarkastuskertomusluonnoksen tekstissä. TEM:n lausunnossa esitetyt huomiot on kirjattu mukaan tarkastuskertomuksen havaintolukujen tekstiin. Lisäksi tarkastuskertomuksen havaintolukujen ja kannanottoluvun tekstiä on muutettu TEM:n huomioiden pohjalta

siten, että tekstissä on käytetty alueellisten työllisyyskokeilujen tuloksiin viitattaessa työttömyysasteen sijasta termiä rekisterityöttömyys.

Keski-Suomen TE-toimiston lausunnossa on arvioitu tarkastuksen kannanottoja melko yleisellä tasolla ja tuotu esiin TE-toimiston näkemyksiä suositusten kohteena olevista politiikkatoimista ja niiden arvioinnista. Ensimmäiseen suositukseen liittyen lausunnossa todetaan, että työllisyyspolitiikan keinoja arvioidaan usein liian yksipuolisesti työllistymisvaikutusten näkökulmasta, vaikka osa keinoista tukee enemmänkin asiakkaan elämänhallintaa. Toiseen ja kolmanteen suositukseen liittyen lausunnossa korostetaan sitä, että suurten politiikkamuutosten suunnittelun tulisi olla pitkäjänteistä ja suunnitelmallista. Lisäksi lausunnossa nostetaan esiin puutteita, jotka liittyvät työllisyydenhoidon uudistusten ja kokeilujen sekä TE-palvelujen arviointiin ja arvioinnissa käytettäviin vaikuttavuusmittareihin. Keski-Suomen TE-toimiston lausunto ei ole antanut aihetta muutoksiin lopullisen tarkastuskertomuksen kannanottolukuun.

2 Teknisluonteiset täsmennys- ja korjausehdotukset

Työ- ja elinkeinoministeriön lausunnossa esitetyt korjaus- ja täsmennysehdotukset on otettu tekstimuu-toksina huomioon lopullisessa tarkastuskertomuksessa. Korjausehdotukset ovat olleet luonteeltaan lähinnä tarkennuksia ja lisätietoja tarkastushavaintoja käsittelevään tekstiin.

TEM:n lausunnon mukaan omaehtoisesta opiskelusta työttömyysetuudella tai kotoutumistuella aiheutuviin laskennallisiin kustannuksiin ei pitäisi sisällyttää oppilaitoksille maksettuja oppilaskohtaisia valti-onosuuksia, koska koulutuskustannukset ja opiskelupaikat ovat riippumattomia omaehtoisesta opiske-lusta ja olisivat olemassa myös ilman kyseistä palvelua. Tältä osin tarkastuskertomuksen tekstiä ei ole muutettu, koska on perusteltua arvioida valtionosuutta saavassa oppilaitoksessa työttömyysetuuden turvin opiskelevan koulutuspaikalle sama hinta kuin opintotuella opiskelevan koulutuspaikalle.

Keski-Suomen TE-toimisto esitti lausunnossaan huomion sanamuodosta, jota oli käytetty tarkastuskertomuksen havaintoluvussa puhuttaessa asiakkaiden määräaikaishaastattelujen tekemisestä. Asia on otettu huomioon tarkastuskertomuksen tekstissä.

Lisätietoja: Johtava tuloksellisuustarkastaja Hannu Tervo, p. 09 432 5873